

dr. Pintér Sándor
belügyminiszter részére

ügyiratszám: 1174-1/2022

Belügyminisztérium

sandor.pinter@bm.gov.hu,
miniszter@bm.gov.hu

Tárgy: A Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége álláspontja a Szocvtv. módosításával kapcsolatban

Tisztelt Belügyminiszter Úr!

A Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége (MEOSZ) a Miniszterelnökség által benyújtott T/1620 irományszámú, Magyarország biztonságát szolgáló egyes törvények módosításáról rendelkező törvényjavaslatnak a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról rendelkező 1993. évi III. törvénnyel (Szocvtv.) kapcsolatos, időközben a Jogalkotási Bizottság által megtárgyalt és felülvizsgált rendelkezéseire vonatkozóan – elsősorban a fogyatékossgal élő emberek szempontjainak, problémáinak szem előtt tartásával – az alábbi észrevételeket terjeszti elő.

A MEOSZ mindamelllett, hogy üdvözli a Szocvtv. felülvizsgálatára vonatkozó kormányzati szándékot, mégsem tud egyetérteni annak sem szakmai tartalmával, sem pedig a változtatás végrehajtásának módjával.

A módosítás operatív része tekintetében különösen **kifogásoljuk a társadalmi egyeztetés mellőzését**, mivel a javaslat benyújtását megelőzően elmaradt a szociális területen működő, közöttük fogyatékossgal élő emberek érdekképviseletét ellátó szervezetekkel való párbeszéd és együttműködés. Holott a tartalmat érintő változtatások indokolták volna a széles és meghatározó társadalmi jelenlétet, ugyanis **a Szocvtv. módosítása alapvetően változtatná meg a gondoskodásra kötelezettek körét, ebben az egyén, valamint hozzátartozói felelősségét hangsúlyozva, és az államnak csupán a legvégső szerepet szánva.**

A módosítás (Szocvtv. 2. §) egyfajta sorrendet határoz meg a szociális gondoskodásra kötelezettekre vonatkozóan. Ez alapján az önmagáról gondoskodni nem képes személy segítségéről elsősorban hozzátartozói, másodsorban a lakóhely szerinti önkormányzat, és csak legvégső megoldásként, az előzőekben felsorolt lehetőségek hiányában köteles maga az állam gondoskodni oly módon, hogy az önkormányzatok és az állam is együttműködnek az egyházi és civil szervezetekkel e feladat ellátásában.

Mindez az alábbiak szerint szembemegy a nemzetközi és belső normák által megfogalmazott elvárásokkal és Magyarország e normáknak megfelelő szociális biztonságról eddig kialakított álláspontjával.

Magyarország az ENSZ tagjaként nem kerülheti meg az **Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában** vállaltakat. A dokumentum ugyan csak ajánlás értékű – tekintettel arra, hogy közgyűlési határozatként nem teremtett jogi kötelezettséget az ENSZ tagállamokra nézve –, de a nemzetközi közösség számára hivatkozási ponttá vált az emberi jogok védelme tárgyában. A Nyilatkozat 22. cikke szól a szociális biztonságról, mely szerint *„Minden személynek mint a társadalom tagjának joga van a szociális biztonsághoz; minden személynek ugyancsak igénye van arra, hogy – az államok erőfeszítései és a nemzetközi együttműködés eredményeképpen és számot vetve az egyes országok szervezetével és gazdasági erőforrásaival – a méltóságához és személyiségének szabadon való kifejlődéséhez szükséges gazdasági, szociális és kulturális jogait kielégíthesse.”*

Ez tükröződik vissza az **Alaptörvény** Nemzeti Hitvallása szerinti elköteleződésben is, miszerint *„Valljuk az elesettek és a szegények megsegítésének köteleességét”*. A XIX. cikk (1) bekezdésében ez mint államcél jelenik meg, amikor a jogalkotó úgy fogalmaz, hogy *„Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékoság, özvegység, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult.”* A törekvés határát az állam gazdasági teljesítő képessége szabja meg, ugyanakkor a cél elérése érdekében az államnak egyrészt létre kell hoznia egy olyan intézményrendszert, amely útján az alkotmányos jogok érvényesülhetnek, másrészt pedig meg kell határozni az intézményrendszer igénybevételével kapcsolatos jogosultságokat. (25/2016. (XII. 21.) AB határozat) Természetesen az államnak kell biztosítania ezen intézményrendszer működéséhez szükséges anyagi és egyéb feltételeket is.

A fogyatékosággal élő személyek jogairól rendelkező ENSZ egyezmény (CRPD) 28. cikk (2) alapján a részes államok elismerik a fogyatékosággal élő személyek jogát a szociális védelemhez, és megteszik a megfelelő lépéseket e jog érvényesülésének védelmére, előmozdítására, beleértve – egyebek mellett – azon intézkedéseket is, mellyel biztosítják a fogyatékoságból fakadó szükségletekhez kapcsolódó megfelelő és megfizethető szolgáltatásokhoz, más segítségnyújtáshoz való hozzáférést; illetve a fogyatékosággal élő személyek és családjuk hozzáférést a fogyatékoságuk okán fellépő kiadásokhoz kapcsolódó állami támogatáshoz, ideértve például a hosszabb ideig tartó gondoskodást is, stb.

A CRPD tehát a fogyatékosággal élő emberek szociális védelmének biztosítása érdekében a tagállamok feladatává és kötelezettségévé tette több olyan ellátás, szolgáltatás biztosítását, melyekre vonatkozó szabályokat a magyar jogrendszerben jelenleg a szociális törvény tartalmazza.

A CRPD általános kötelezettségeket rögzítő 4. cikk (2) alapján a tagállamok vállalják, hogy a rendelkezésükre álló erőforrásaik felső határáig intézkedéseket tesznek az egyezményben foglalt kötelezettségek alkalmazására a fogyatékosággal élő embereket megillető jogok megvalósításának elérése érdekében. **A fogyatékosággal élő embereket az egyezmény alapján megillető jogokat – így a szociális biztonságukat érintő jogokat is – az erőforrásaik felső határáig a tagállamok kötelessége**

biztosítani, vagyis azt nem háríthatják át másokra, például a fogyatékos személy családjára, hozzátartozóira sem.

Álláspontunk szerint **a módosító javaslat értelmében az intézményrendszer alapvető átalakítása válik szükségessé, erre vonatkozóan azonban jelenleg egyetlen részlet szabály sem ismert.** Megjegyezzük, hogy e szabályok jelentős részének törvényben való rendezése indokolt. Kiemelve egy hiányosságot: a jogalkotó az öngondoskodási kötelezettség előírása mellé elmulasztotta hozzárendelni az ezt lehetővé tevő állami szolgáltatásokat, ellátásokat. Például egy magas ellátási igényű fogyatékossgal élő személy részére a nap 24 órájában elérhető személyi segítő, vagy mindazon rehabilitációs szolgáltatások széles palettáját, melyek nélkül az önfenntartó élet nem megvalósítható.

Az alább részletezett okokból határozott meggyőződésünk továbbá, hogy **ez a szabályozás a gyakorlatban egy sor kérdést, problémát vet majd fel a jogalkalmazás során,** ami viszont rendkívül megnehezíti, esetleg ellehetetleníti az egyébként is kiszolgáltatott helyzetben lévő emberek, köztük sok esetben fogyatékosok jogainak érvényesítését, a létfenntartásukhoz gyakran elengedhetetlen szociális ellátások, szolgáltatások igénybe vehetőségét.

- A tervezet nem tartalmaz rendelkezést arra vonatkozóan, pontosan ki az, aki önmagáról gondoskodni nem képesnek minősül, azaz az egyén milyen anyagi, szociális, vagy egyéb feltételek fennállta esetén lehet jogosult **bármilyen szociális szolgáltatásra, ellátásra.**
- A **hozzátartozók támogatási kötelezettsége** lehetőségeikhez, illetve képességeikhez igazodik. Elmaradt azonban e fogalmak pontos meghatározása, illetve az alkalmazásukhoz szükséges részletesebb szabályok kidolgozása. Így nem tudható, hogy az ellátásra szoruló személy hozzátartozóját mely esetben, milyen formában és mértékben terheli támogatási kötelezettség (erre vonatkozóan jelenleg csak a Ptk rokontartásra vonatkozó szabályozása létezik), ki, milyen eljárási rend szerint állapítja meg e kötelezettség meglétét, vagy hiányát, illetve hogy az utóbbi esetben hogy alakul az érintett személy támogatása.
- Kérdés továbbá, milyen módon valósul meg az **önkormányzatok támogatási kötelezettsége,** különösen ennek finanszírozása, hiszen a jelenlegi rendszerben az önkormányzatok ugyan nyújtják a feladatkörükbe tartozó szociális ellátásokat, szolgáltatásokat, azonban ezek anyagi forrásait végső soron az állam biztosítja.

Ez a jogbizonytalanság leginkább azokat a súlyosan fogyatékos embereket és családjaikat sújtja, akik a létfenntartásukhoz elengedhetetlen, adott esetben többféle szociális ellátási, szolgáltatási szükséglettel is rendelkeznek. Ők lehetnek azok, akik a fent említett, a kötelezettség tisztázására irányuló eljárás ideje alatt akár hónapokig ellátatlanok maradnak. Ezért is fontos a lehető legrövidebb időn belül a részletszabályok kidolgozásával választ találni a törvényjavaslat által nyitva hagyott kérdésekre. Itt is szükségesnek tartjuk annak hangsúlyozását, hogy elengedhetetlen a részletszabályok kialakításának folyamatában a fogyatékos személyek érdekképviselői szervezeteinek bevonása.

További bizonytalansági tényező, hogy a javaslat a szociális törvény módosítása kapcsán a különféle szociális ellátások, szolgáltatások vonatkozásában az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összege helyett a **szociális vetítési alap fogalmát** vezette be. Ez a módosítás csupán terminológiai változásnak tűnik, mivel nem tartalmaz rendelkezést a fogalom pontos meghatározására vonatkozóan, illetve azzal kapcsolatban sem, milyen módon, mi alapján kerül kiszámításra ez az alap, továbbá, hogy annak mértéke milyen esetekben, szabályok szerint változik/emelkedik. Álláspontunk szerint a szociális vetítési alapra vonatkozó további rendelkezéseket is törvényben kellene szabályozni, egyúttal garantálva azt is, hogy a vetítési alap nem osztja majd az öregségi nyugdíj minimum sorsát, ami már több mint egy évtizede változatlan.

Fenti észrevételeink alapján kérjük a törvényjavaslat szociális törvény 2. §-ára vonatkozó 13. §-ának elhagyását, valamint a részletszabályok kidolgozása során a fogyatékos emberek érdekképviselői szervezeteivel való folyamatos együttműködést és egyeztetést.

Budapest, 2022. november 21.

Tisztelettel,

Kovács Ágnes
elnök